

Tisková zpráva, Brno, 16. srpna 2022

Vědci chtějí poznat stravovací návyky dávných habánů

Unikátní vhled do života příslušníků reformní křesťanské společnosti hlásící se k novokřtěncství známých též pod označením habáni přináší antropologicko-archeologický výzkum hřbitova v Přibicích na Brněnsku. Tým antropologů z Ústavu antropologie Přírodovědecké fakulty Masarykovy univerzity (MU) tam pracuje už pátou sezónu. Úkolem letošní sezóny je najít okraj pohřebiště, které je s dosud objevenými 97 kostrami největším zkoumaným pohřebištěm habánů na našem území. Za pomoci speciální metody pak budou vědci zkoumat stravovací návyky této komunity.

„Chceme využít takzvanou izotopovou analýzu, která umožňuje odhalit stravovací návyky pomocí stopových prvků obsažených v částech kostí a zubů, kam se právě podle toho, co jedlí, stopové prvky jako dusík nebo stroncium uložily,“ vysvětlil vedoucí výzkum Tomáš Mořkovský. Výsledky analýzy pak vědci porovnájí s geologickou mapou Evropy a databází izotopů, jejímž autorem je francouzský antropolog Kevin Salesse, který od letošního roku působí na Přírodovědecké fakultě MU.

Vědci se budou věnovat také genetické analýze jednotlivých nálezů, která poskytne informace o původu habánů. Žili v uzavřených komunitách, které se odlišovaly od ostatního obyvatelstva způsobem života (podle vzoru prvních křesťanů) a zaměřovaly se na produkci kvalitních výrobků. Byli výjimeční řemeslníci, výteční nožíři, hodináři i vinaři, známá a ceněná byla jejich keramika. Na Moravu přišli ze Švýcarska a Tyrolska v 16. století.

Uzavřená náboženská komunita měla v Přibicích v minulosti jeden z největších habánských dvorců podle aktuálních odhadů antropologů s více než čtyřmi stovkami lidí. Přesto, že podle písemných zdrojů byli ostatními vnímáni jako podivíni, dlouhou dobu žili pod ochranou místních šlechticů, pro něž byli zdrojem zisků z dání, které odváděly ze svého bohatství, ale také přinášeli inovace. Toto vzájemné soužití vydrželo sto let. Po bitvě na Bílé hoře se však tlak, aby Novokřtělci konvertovali nebo území opustili, výrazně zvýšil.

Během třicetileté války se pro své bohatství stával dvorec v Přibicích terčem dobovačských výprav císařských žoldáků. Největší masakr se odehrál v červenci 1620, kdy císařští vojáci pobili a zranili dvaasedmdesát Habánů včetně žen a dětí. Poslední přepadení se odehrálo v lednu 1621. Stavení byla vypálena a dvorec již obnoven nebyl. Ti, co přežili, kočovali na Slovensko a přes Rumunsko až do Kanady, kde se usadili a dodnes tam žijí. V Přibicích zůstal hromadný hrob.

„Umístění hřbitova mimo zástavbu, poskytuje vynikající předpoklady k tomu, aby se podařilo ho prozkoumat v celém jeho původním rozsahu. Habánská pohřebiště jsou totiž často zcela zničena, případně se nacházejí v zastavěných oblastech. Komplexní výzkum celého hřbitova je tak v kontextu výzkumu moravských habánů zcela výjimečný,“ doplnil Mořkovský. Při výzkumu pohřebiště, na kterém se podílí i studenti, se vedle kosterních pozůstatků našly i špendlíky, hřebíky a součásti zapínání oděvů – háček a očko (lidově babka a dědek), které používají dodnes.

Kontakt:

Tereza Fojtová, Přírodovědecká fakulta Masarykovy univerzity, M: +420 724 517 335, E: fojtovat@sci.muni.cz